

**BO'LAJAK MAKTABGACHA TA'LIM MUTAXASSISLARINI, BOSHQARUV
MADANIYATINI RIVOJLANTIRISH**

Umida Sulaymanovna Xujamberdiyeva

Toshkent viloyati Angren pedagogika kolleji direktori

ANNOTATSIYA

Ushbu maqola bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbarlarini boshqaruv ma'daniyatini rivojlantirish kasbiy-pedagogik tayyorgarlikning muhimligi yoritilgan. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti SH. M. Mirziyoyev : "Qaysi sohani olmaylik, biz zamonaviy yetuk kadrlarni tayyorlamasdan turib biron-bir o'zgarishga, farovon hayotga erisha olmaymiz. Bunday kadrlarni, millatning sog'lom genofondini tayyorlash, avvalo, maktabgacha ta'lim tizimidan boshlanadi" Ushbu ta'kidning ijrosi sifatida yurtimizda maktabgacha ta'lim tashkilotlari mutaxassialarinining ilmiy salohiyatini oshirishga oid islohotlar hamda tashkilotlarga maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar qamrovi yildan yilga ortib borilganligi ochib berilgan.

Kalit soʻzlar: Maktabgacha ta'lim, boshqaruv, kasbiy-pedagogik tayyorgarlik, boshqaruv muloqoti

ABSTRACT

This article highlights the importance of professional-pedagogical training for the development of management culture of future heads of preschool educational organizations. As a result, high-quality, competent management of the process of formation and professional adaptation of novice teachers contributes both to the professional growth of young teachers themselves and helps the development of general education institutions.

Keywords: School education, management, professional-pedagogical training, management communication.

Davlatimiz rahbari SH. Mirziyoyev ta'kidlaganlaridek, - "Qaysi sohani olmaylik, biz zamonaviy yetuk kadrlarni tayyorlamasdan turib biron-bir o'zgarishga, farovon hayotga erisha olmaymiz. Bunday kadrlarni, millatning sog'lom genofondini tayyorlash, avvalo, maktabgacha ta'lim tizimidan boshlanadi" Ushbu ta'kidning ijrosi sifatida yurtimizda maktabgacha ta'lim tashkilotlari mutaxassialarinining ilmiy salohiyatini oshirishga oid islohotlar hamda tashkilotlarga maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar qamrovi yildan yilga ortib bormoqda.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim maqsadlarini aniqlash ma'lum ichki va tashki shart-sharoitlar bilan belgilanadi. Bunda tashkilotdagi pedagogik muhit hamda tizimni asoslovchi davlat hujjatlarining alohida ahamiyatini nazarda tutish lozim. Shu bilan bir qatorda real ta'lim jarayonini aniqlovchi dasturlar ham muhim o'rin tutadi. Bular tashqi talablar bo'lib, u tashkilotning aniq va mavjud imkoniyatlari bilan mos kelishi ta'lim tashkiloti vazifalarini belgilash uchun me'yoriy asos bo'lib xizmat qiladi. Ta'lim tashkilotlari direktorlarining kasbiy-pedagogik tayyorgarligi bu ularning ilmiy-nazariy, psixologik-pedagogik, ilmiy- metodik tayyorgarligi, g'oyaviy-siyosiy va ma'naviy-axloqiy yetukligidan iborat.

Kasbiy-pedagogik tayyorgarlikning tarkibiy qismlari bir-birini to'ldiradi, o'zaro uzviy ravishda shakllanib, rivojlanadi, rahbarning mazkur tarkibiy qismlar bo'yicha egallagan bilim, ko'nikma va malakalari pedagogik faoliyatda qo'llaniladi. Shu sababli MTT direktorlarining ilmiy-metodik tayyorgarligi kasbiy-pedagogik tayyorgarlikning tarkibiy qismlari ichida asosiy o'rinni egallaydi. Amaldagi me'yoriy hujjatlarda belgilangan ta'lim sohasidagi davlat siyosatining tamoyillaridan kelib chiqqan holda ta'lim muassasalarida o'quv-tarbiya jarayonini tashkil etish va uni takomillashtirish hamda rahbarlik faoliyatini rivojlantirish asosiy vazifalardan biri hisoblanadi.

Boshqaruv muloqotining birinchi "qonuni"ga binoan, xodimlaringiz ishga vaqtida kelish, ishlash, ishni muddatida tugatishni bilishi kerak. Tushunish-bu ishni qabul qilish degani emas. Ishni siz kutganchalik bajaramayotgan xodim tushunmayotganidan emas, balki qabul qila olmayotganidan shunday bajaradi. Muammoni hal qilishda xodimning bajargan ishiga qarshi bormasdan masalaga to'g'ri yondoshish kerak. Amaliy tavsiyalar berish lozim. Chunki nima qilib bo'lsa ham xodimni bu ishni bajarishga rozi qilish kerak. Bu-ikkinchi qoida. Biz kimnidir ehtiyojini, talabini qondirish uchun ishlashimiz mumkin. Bu ishga qiziqish bo'lmasligi ham mumkin. Chunki bu ish rahbarni qoniqtirishi mumkin. Rahbar ishni topshirayotganida xodimni qiziqtirishi kerak. Shaxsiy qiziqish bilan ishga doir qiziqish bir-biriga mos kelishi kerak. Rahbar xodimlarining psixologik xususiyatlarini yaxshi bilishi jamoani ishini rivojlanishiga olib keladi. Xodimga ish berishdan avval uning shu ishga qobiliyatini hisobga olib, uni shu ishni bajarishga ishontirib keyin topshirish kerak.

Oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarining boshqaruv madaniyatini rivojlantirishda samaradorlikka erishish ko'p jihatdan ta'lim shaklini o'zgartirish, ehtiyojlari va intellektual salohiyatidan kelib chiqqan holda individuallashtirish; individual, kichik guruhlar va jamoada ishlash ko'nikmalarini shakllantirish, boshqaruv madaniyatini egallash, qaror toptirish, yangiliklar kiritish hamda noana'naviy ta'lim shakllaridan, o'qitish jarayonida innovatsion texnologiyalardan keng foydalanish, talabalarni erkin ijodiy fikrlashga

yo'l ochib berish bilish ehtiyojlarini shakllantirish va ta'lim jarayonida mustaqillikni namoyon qilish muhitini ta'minlash, talabalarda ijodiy fikrlash uchun qulay imkoniyat yaratish, talabalar tomonidan bayon qilingan turli-tuman fikrlar va g'oyalarni bag'rikenglik bilan qabul qilish, individual, kichik guruhlar va jamoada ishlash ko'nikmalarini shakllantirish, ularning ijodiy imkoniyatlarini kengaytirish, ularni muammolarni hal qilishda tayyor, standart yechimlar bilan birga nostandart yechimlar qabul qilishga undash bilan bevosita bo'g'liq.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, boshqaruv faoliyati deganda maktabgacha ta'limni takomillashtirishga va rahbar shahsini ijodiy va o'z o'zini anglashga qaratilgan tashkiliy loyihalash, baholash, muvofiqlashtirish va boshqarish funksiyalarida noamoyon bo'ladigan ta'lim subektlari faoliyatini tizimli va ijodiy tartibga solish jarayoni tushuniladi. Maktabgacha ta'lim tashkilotining kompetentli rahbari nafaqat boshqaruv faoliyatiga tayyor bo'lgan shaxs, balki jamoada ishlay oladigan, mustaqil qarorlar qabul qila oladigan, tashabbus ko'rsatadigan, innovatsion makonda ishlay oladigan, malakali menejer bo'lishi lozim. Shu malaka bilan maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbarlari uchun maktabgacha ta'lim tashkilotlaridagi pedagogic menejment, nazariy va amaliy faoliyat sohalarida mahsus bilim va ko'nikmalarga ega bo'lish juda muhim hisoblanadi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, shuni xulosa qilish mumkinki, bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari mutaxassislarining pedagogik ehtiyojlari, qiziqishlari, alohida ahamiyatga ega bo'lgan yo'nalishlarini tizimli tarzda o'rganish lozim.

REFERENCES

1. Muslimov N, Usmonboyeva M, "Pedagogik kompetentlilik va kreativlik asoslari" moduli bo'yicha o'quv-uslubiy qo'llanma. :- Toshkent 2015, 120
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 8 maydagi "O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida" PQ-4312-son Qarori // <https://lex.uz/docs/4327235>
3. Central Asian Research Journal For Interdisciplinary Studies (CARJIS)
4. ISSN (online): 2181-2454 Volume 2 | Issue 11 |November, 2022 | SJIF: 5,965 | UIF: 7,6 | ISRA: JIF 1.947 | Google Scholar |
5. www.Edu.uz.
6. www.ta'lim.uz
7. www.Uzbeknews.com
8. www.world.com
9. www.ziyonet.uz